Ч. 11 (12.960). Львів, неділя 17. січня 1932. Poocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	14·00 „
Піврічно	26·00 „
Річно	48·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голянії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Перед світовою крізою.

(Кореспонденція з Бельгії.)

Брюссель, у січні 1932.

На цю тему мав у великій салі брюссельської академії відчит відомий француський економіст і політик Франц Делезі, автор книжки „Дві Европи“. Промовець подавши кілька цифрових даних про фінансові операції Сполучених Держав, зупинився на тому, що американський кредит для Европи рівний 3433 міліонам долярів. Найбільша частина цієї суми попала до Німеччини та Італії і пішла не на хліборобські підприємства, а на чисто торговельні та промислові. Всі хліборобські країни виснажені війною опинились у тяжкому фінансовому стані, якого не мають змоги направити короткими високопроцентовими позичками. Звідсіля вперше залунав крик: „Поможіть, загибаємо“, дайте кредити, яких нам не дали і не дадуть в Америці...“

Всі дивляться на Францію як на країну — золота та добробуту, але це вина нас, самих французів, бо ми самі собі зробили забагато реклями, дарма, що наша ситуація зовсім не така, як думають. Гляньмо на наш торговельний біланс.

Хліборобські продукти — перед війною 700 міл. зол. франків дефіциту, після війни 100 міл. Сирівці — перед війною 1000 міл. зол. фр. дефіциту, після війни ще більше. У промислі те саме.

Прибуток з капіталу, вложеного в ріжні европейські підприємства перед війною 3000 міл. зол. фр., якими Франція покривала дефіцит. Після війни — зеро, бо капітал, вложений у давні підприємства Росії, Туреччини та Болгарії, пропав без сліду. Отже залишається покрити дефіцит вивозом виробів власного промислу.

У 1929 р. Франція мала лише малий дефіцит, у 1930 — значно більший, а в 1931 р. 10 міліярдів фр. При кінці жовтня 1931 р., француський скарб мав на 10 міліярдів фр. чужинецьких валют, з чого Франція позичила Польщі, Румунії та Мадярщині; гроші вийшли з державної каси, але ще не вернулись і невідомо, чи вернуться. Тепер щодо золота. Правда, Франція має золото, але звідкіля? Частина, це забезпека паперових грошей, частина народніх вкладок у золоті, але велика частина власність чужинецька. Після великої заверюхи в Німеччині, фінансові скрути в Англії, непевного становища в Польщі та Румунії, приватні власники перевели свої величезні капітали золота до швайцарських, француських, голяндських і бельгійських банків...

Англійська позичка на 10 міліярдів фунтів наполовину була покрита Францією. Отже Франція позичила Англії, але її гроші взяли напрямок на Москву. Німецькі промисловці доставили Радянському Союзові ріжні технічні вироби на великі суми і дістали за це не гроші, як сподівались, але векслі, бо грошей більшовики не мають. Ці векслі були гарантовані німецьким урядом, ріжними магістратами та банками, які пощезали один за одним; були ескontовані в Льондоні, звідкіля більшовицькі векслі вернулися по дешевих цінах до Парижа. Тут французи довідались, що їхня позичка пішла до більшовиків. Виходить, що Франція, Америка, Голяндія, Швайцарія та Бельгія мають золото, мають його і інші держави, але не в себе...

Делезі висказав свою ідею спільного світового банку. Як приклад він навів 12 американських банків, згуртованих в один „Reserve Board“. Лихо кризи не в тому, що нема золота, а в тому, що нема довіря та правильного обігу золотого фонду. Всеж не слід попадати в розпуку, бо ця загальна кріза усіх примирить, і доведе до загальної згоди, бо люди не уявляють собі тієї пропасти, в яку котиться світ. Статистика з минулого листопада каже, що в Европі було 7 міл. 800.000 безробітних, а з жінками та дітьми 15 міліонів — без засобів до життя. На те, щоби оминути революцію і дати 10 фр. в день на особу, треба на рік 60 міліярдів. фр. Европа витрачує на зброєння річно 60 міліярдів фр., тобто разом 120 міліярдів, щоби оминути соціяльну та світову війну. Все це вбиває світовий промисл і приневолить усіх порозумітись. Світова війна примусила великі держави порозумітись і створити одне командування, світова кріза зробить те саме. Закінчуючи свій відчит промовець сказав: „Треба починати від економічного порозуміння та співпраці, щоби дійти до порозуміння політичного“.

Я. О.

Великий шум.

Дальша низка польських голосів з приводу поголосок про пляни зміни урядового курсу супроти українців.

НЕЯСНЕ СТАНОВИЩЕ Б. ВОЄВОДИ БОРКОВСЬКОГО.

В анкеті, яку перевів „Курер Львовскі“ на тему „Громадянства супроти плянованих проєктів в українській („руській“) політиці“, забрав також голос б. воєвода Дунін-Борковський. Становище цього політика, виложене у розмові з представником „К. Л.“, — досить неясне і досить дивне.

Мериторично він признає, що плян реформи, поданий польською пресою, має „здорові думки“. Згідно з дотеперішніми своїми тезами, п. Борковський витає бажання уряду (приймаючи, що це бажання є фактом) „закинути вбивчу політику, що змагає до творення спільних польсько-українських культурних, освітніх і інших установ“ та сподіється, що відмова від такого утраквізму „стрінеться з апробатою цілого громадянства“. Льогічно, автор слушно зазначує, що урядовий проєкт „мусить передбачувати бодай толерування українських культурних, господарських, спортових і інших установ“. Так само, згідно зі своїми відомими поглядами, п. Борковський хотів би бачити якнайшвидше урухомленою самоуправу, застерігаючися лише проти евентуального майоризування поляків українцями в самоуправних установах.

Але найбільший натиск кладе п. Борковський на те, щоби всякі зміни національної політики відбувалися лише з відома і за згодою усіх польських політ. партій. Цей погляд арґументує так:

> ...мушу ще раз якнайсильніше підкреслити, що особисто вважаю лише таку національну політику можливою, яка здобуде апробату цілого польського громадянства... Без апробати поважних кол польського громадянства не можна уявити собі національної політики, яка моглаб втриматись на довшу мету. Щоб оминути всілякі непорозуміння, стверджую, що вважаю конечною річю згоду при веденні національної політики у нас що найменше: уряду, „Стронніцтва Народового“, партій хлопської і соціялістичної“.

Отже й щодо ніби-плянованих реформ, п. Борковський

> уважав би за конечне, щоби після оголошення офіціяльного тексту обміркував ці справи гурт польських політиків на нашім терені, з усіх партій, основно і спокійно, без згори прийнятих упереджень симпатій чи антипатій.

Признаємо, що такого становища не розуміємо і воно нас дуже дивує у такого реального політика, як п. Борковського. Вправді він пояснює його якраз ніби то практичними міркуваннями, які висловлюють острах і віру, що галицькі ендеки можуть спаралїжувати й розбити кожну акцію, яка їм не по нутру, і тому — мовляв — треба робити все у спілці з ними, — але такий острах заводить п. Борковського до завороженого кола. Бо як можна голосити тези про „співгосподарів краю“, про окремішність української нації і її право на свобідний політичний, культурний і господарський розвиток, про шкідливість утраквізації і кольонізації, про вище українське шкільництво, відкриття дверей до адміністративних посад і т. д. — та одночасно шукати „апробати“ на них у тої партії, яка стоїть непорушно на становищі **безоглядної асиміляції** шляхом бісмарківських метод „культуркампфу“! Якщо дехто з польських діячів міг ще сумніватися щодо ендецького становища і допускати можливість якогось порозуміння поміж тезами пп. Борковського, Бохенського й Лося зпоміж консерватистів чи Недзялковського і Цьолкоша з ППС та поміж тезами пп. Грабських, Верчаків і Свірських (чи Здзіславів Стронських), то **після останньої дебати над автономічним проєктом ППС усякі сумніви повинні були щезнути.** Навіщо далеко й шукати примірів: адже з приводу тих самих „реформ“, в яких Борковський добачує „здорові думки“, ендеки счинили галас, як через якийсь катаклізм, який гряде на всіх поляків!

Як ми вже зазначили, кілька днів тому на зборах „Правиці Народової“ п. Борковський теж обороняв свою тезу про єдиний польський фронт в українській проблемі і з цією тезою перепав. Отже видно, що й у власному гурті він стрінув слушні контрарґументи. Ця **квадратура кола** у виводах п. Борковського є — на нашу думку — ахіллевою пятою програми того визначного польського політика, який зрештою є дійсно одним із найкращих нинішніх знавців української проблеми у всьому польському таборі.

НЕДОВІРЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ППС.

Із соціялістичних діячів висловився в анкеті „Курера Льв.“ б. посол Артур Гавснер. Цей діяч (який, мимоходом кажучи, і сам мабуть перейшов досить поважну еволюцію в напрямку більшого зрозуміння ваги української проблеми, яку колись хотів вирішувати лише „шляхом меча“) вважає, що

> після трагічних переживань, як польського так і українського громадянства, українська справа дозріла в умах конструктивних елементів.

Однак п. Гавснер не вірить, щоби її можна полагодити „в ситуації, в якій нині находиться польська держава“. Отже й не вірить у програму, оголошену в польській пресі. „Глибоким

песимізмом“ проймає польського діяча момент, що нинішні „рефоми“ приходять „під натиском прикрих фактів з недавнього минулого, коли справа стала надто голосною і дісталася на арену міжнародньої політики“, і спосіб, в який ці реформи ніби мають бути переведені: „поза представництвом одного і другого народу“. Зрештою, щодо остаточного порозуміння поміж польським і українським громадянствами, п. Гавснер є оптимістом:

Коли розум у польському й українському громадянстві дійде до відповідного значіння — тоді мусить прийти до порозуміння.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС У „ВЕКУ НОВІМ“.

Львівський „Век Нови“ з 15 ц. м. приносить першу частину статті п. н. „Польсько-українська проблема“, як „голос з української сторони“. Під статтею підписаний „Богдан Словянський“, а з тексту ясно виходить, що автором статті є справді якийсь український національний діяч. Він звертає увагу на шкідливість таких тенденційних публікацій, як Фелінского „Українці у відродженій Польщі“ та з признанням висловлюється лише про статті пп. Бохенського і Борковського та останню брошуру гр. Лося. Перестерігає перед методою роздувати до розмірів сензації заяви еп. Хомишина, пояснюючи, що станиславівський владика підходить до справи виключно зі становища християнської етики, що він далекий від якоїнебудь політичної екстратури і що „зрештою Преосвященний на українську політику майже не має впливу“. Так само влучно вказує автор на протирічности у польських журналістів у трактуванні останньої конференції у воєводи.

Щодо настроїв українського громадянства, автор правильно порівнює їх з настроями усіх поляків після програних повстань. „Ідея української самостійности так поглибилась, що стала підставою думання кожного українця без огляду на політ. напримок“. Автор формулує цю ідею, як віру й національну релігію і тому помилкою поляків є переконувати українців про нереальність цієї віри, бо вона є „ірраціональним бажанням, як була ним польська релігія“.

Взагалі перша частина тої статті — гарно написана, правильна й розумна.

Нова заява Гувера.

З Ню-Йорку повідомляють, що з огляду на важку господарську крізу президент Гувер рішив відложити на дальший плян всякі европейські справи з винятком роззбройної конференції й занятися виключно справами свого краю. „Ню-Йорк Таймс“ пише, що проекти узалежнення полекш для Німеччини від уступок Зединених Держав для европейських довжних держав скінчаться невдачно й розбиттям льозанської конференції.

Після загального перепису населення в Польщі.

Загальні підсумки перепису по воєвідствам і повітам.

Головний статистичний уряд у Варшаві опублікував друком перший бюлетин з дати 14. січня 1932 про підсумки загального перепису населення у Польщі з дня 9. грудня 1931 р. разом з порівнуючими цифрами з 30. жовтня 1921 р. У цьому бюлетині подані не тільки загальні підсумки, але й підсумки по поодиноких повітах і воєвідствах. Ми візьмемо тут дати з українських земель.

Львівське воєвідство сумарично виказує:

Дня 30. IX. 1921 р. — 2.788.672 осіб, дня 9. XII. 1931 р. — 3.127.138 осіб, зріст у % 12,1.

У поодиноких повітах:

	30. IX. 1921.	9. XII. 1931.	Приріст у %.
Бібрка	83.281	96.466	15,8
Березів	79.107	83.126	5,1
Добромиль	73.259	81.720	11.5
Дрогобич	163.263	191.673	17.4
Городок Яґайл.	72.920	84.272	15,6
Ярослав	136.303	146.329	7.4
Яворів	79.164	87.320	10.3
Кольбушова	67.082	68.812	2.6
Кросно	81.850	91.033	11,2
Ліско	92.576	111.377	20,3
Любачів	81.368	88.622	8,9
Львів (місто)	245.152	316.177	29,0
Львів-повіт	124.792	143.229	14.8
Ланьцут	89.142	94.844	6.4
Мостиська	84.076	89.249	6,2
Ніско	60.925	63.950	5,0
Перемишль	146.595	161.942	10,5
Переворск	59.052	61.415	4.0
Рава Руська	106.607	121.485	14.0
Рудки	73.463	79.470	8,2
Ряшів	142.058	150.707	6,1
Самбір	105.020	112.883	7,5
Сянік	102,167	113.914	11,5
Сокаль	99.372	109.721	10.4
Стар. Самбір	51.435	58.655	14,0
Стрижів	55.931	60.110	7,5
Тарнобжеґ	71.492	73.231	2.4
Турка	76.645	90.165	17.6
Жовква	84.574	95.241	12.6

Станиславівське воєвідство сумарично виказує:

Дня 30. IX. 1921 р. — 1,262.546 осіб; 9. XII. 1931 р. — 1,475.954 осіб. Приріст у % 16,9 %.

У поодиноких повітах:

	30. IX. 1921.	9. XII. 1931.	Приріст у %.
Богородчани	54.260	68.230	25,7
Долина	100.718	124.011	23,1
Городенка	83.670	95.728	14.4
Калуш	86.503	103,037	19,1
Коломия	154.373	170.661	10,6
Косів	83.647	93.782	12,1
Надвірна	80,957	104.801	29.5
Рогатин	109.534	128.441	17,5
Сколе	48.759	59.840	22,7
Станиславів	133.085	161.148	21,1
Стрий	72.543	83.192	14.7
Снятин	72.798	78.221	7,4
Товмач	104,675	118.012	12,7
Жидачів	77,024	86.850	12,8

Тернопільське воєвідство сумарично виказує:

Дня 30. IX. 921 р. — 1.434.507 осіб; 9. XII. 931 р. — 1,599.574 осіб. Приріст у % 11,5.

У поодиноких повітах:

	30. IX. 1921.	9. XII. 1931.	Приріст у %.
Борщів	94.767	105.120	10,0
Броди	78.503	89.620	13,7
Бережани	89.655	105.139	17,3
	30. IX. 1921.	9. XII. 1932.	Приріст у %.
Бучач	118.013	138.081	17,0
Чортків	69,020	79.619	15,4
Камінка Струмил.	74.930	82.363	9,9
Копичинці	86.918	92.811	6,8
Підгайці	81.998	98..428	20,0
Перемишляни	79.599	89.958	13.0
Радехів	64.561	69.436	7,6
Скалат	84.399	91.075	7,9
Тернопіль	129.721	140.242	8,1
Теребовля	72.304	75.420	4,3
Заліщики	65.409	74.579	14,0
Збараж	65.390	65.719	0,5
Зборів	71.941	84.032	16,9
Золочів	107.079	117.932	10,1

Волинське воєвідство сумарично виказує:

Дня 30. IX. 921 р. — 1,569.559 осіб, 9. XII. 931 р. — 2.081.501, приросту — 32,6 %.

У поодиноких повітах:

	30. IX. 1921.	9. XII. 1931.	Приріст у %.
Дубно	177.083	226.764	28,-
Горохів	91.631	120.843	31,9
Костопіль	117.950	158.672	34,5
Ковель	170.020	255.694	50.4
Ковель (місто)	20.818	27.649	32,8
Кремянець	208.873	243.275	16,5
Любомль	56.264	85.396	51,8
Луцьк	210.123	290.714	38,4
Луцьк (місто)	23.614	35.700	51,2
Рівне	203.823	251.721	23,5
Рівне (місто)	30.482	40.647	33.2
Сарни	131.990	180.370	36,7
Володимир	101.412	150.232	48,1
Здолбунів	100.390	117.820	17.4

Загальна скількість населення Польщі.

Тимчасові урядові підсумки другого загального перепису населення в дні 9. грудня 1931 р. виявляють, що перебувало тоді в Польщі *31,927.773 осіб без війська в касарнях*, якого ще досі не порахували. Разом із військом населення Польщі сягає 32,000.000. В 1921 р. було 26,858.192 населення, *за десять літ прибуло біля 5,070.000*, себто 19 відсотків. У відношенні до інших держав цей приріст дуже значний. Найбільший приріст виявили східні воєвідства — 34,2 відс. На другому місці стоять центральні воєвідства з приростом 19.3 відс. Полудневі воєвідства виявили приріст 13.7 відс., західні 11,7 відс.

Більші міста.

На основі тимчасових підсумків населення більших міст у Польщі виглядає так:

Місто:	1921р.:	1931 р.:	Приріст:
Варшава	936.713	1,178.211	25,8
Лодзь	451.974	605.287	33,9
Львів	245.152	316.177	29,0
Познань	184.758	246.574	33,5
Краків	183.706	221.260	20,4
Вильно	128.954	197.049	52,8
Катовиці	—	127.841	—
Ченстохова	88.894	117.692	32,4
Люблин	94.543	112.522	19,0

Повіти в найбільшим і найменшим приростом населення.

Найбільший приріст виявився в деяких східних повітах: берестейському (85,4), косівському (71,8), пружанському (59,5), слонімському (59,2). Найменший приріст виявився в західних воєвідствах, в деяких повітах населення навіть зменшилося, а саме в сміґельському на 6,1 прц. козмінському на 4,5 прц. ґнезненському на 3,4 прц.

Америка осторонь европейських справ.

Жаль до Европи за невдячність. Перед загальною невиплатністю і счеркненням довгів

Заява канцлера Брінінґа не була для Зединених Держав, як повідомляють із Вашинґтону „Берлінер Таґеблятові“, несподіванкою, бо такої німецької заяви дожидали так чи так на конференції в Льозанні. Офіціяльне становище покищо не відоме. В приватних розмовах члени уряду уважають заяву Брінінґа, що Німеччина не може вже платити, зовсім природною. Однак переважає загальний погляд, що Америка не повинна в це мішатися. Покликуються на мораторію Гувера, зроблену в добрій вірі, а проте Европа показалася за неї не конче вдячною. Особливо Франція висуває ріжні застереження й силкується зробити мораторію ілюзоричною. Европа показалася не тільки мало вдячною, але й від себе не зробила нічого, щоби стати паном важкої господарської ситуації. Загальний настрій Америки зводиться до того, що Европа повинна спокійно допустити до припинення виплат, хоча не вважають певним, чи союзні держави, коли Німеччина перестане платити відшкодування, перестануть теж платити Америці свої воєнні довги. Що Франція може без труднощів платити, цього всі певні. При добрій волі здатна до цього й Англія. Однак в урядових колах здають собі справу з величезних наслідків у господарській ділянці на випадок, як би прийшло до загального припинення виплат. Всьо залежить від того, в якій формі звернуться союзні держави до Вашинґтону. У звязку з тим пригадують, що справа загального счеркнення довгів має теж в американському конгресі багато прихильників.

——o——

КОМУНІСТ КАНДИДАТОМ НА ПРЕЗИДЕНТА НІМЕЧЧИНИ.

Центральний Комітет комуністичної партії Німеччини рішив виступити з власною кандидатурою на президента держави. Кандидатом комуністів буде, подібно як в 1925 р., провідник німецької комуністичної партії Тальман.

СПІЛЬНА СЕРЕДНЬО-АМЕРИКАНСЬКА РЕСПУБЛИКА.

В місті Гватемаля розпочалися переговори між представниками республик Гватемаля, Нікарагуа, Гондурас, Костаріка і Сан-Сальвадор, щоби створити спільну середньо-американську республику на основі спільної раси, історії та релігії.

КОМУНІСТИ ЗАДЛЯ ГРОШЕЙ.

МОСКВА, 15. І. ПАТ. З Пекіну повідомляють, що 9. полк державних військ з причини невиплачення йому заслуженини перейшов до китайських комуністів і разом з ними обсадив місто Фу-Чов у провінції Шен-Сі.

ЕСТОНСЬКО-РАДЯНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ТАЛИН, 15. І. ПАТ. Преса повідомляє, що радянсько-естонські переговори в справі пакту про неагресію будуть ведені в Москві. Естонський проект пакту предложить в Наркомінделі естонський посол в Москві Селям.

ІНДУСКИ СТАЮТЬ ДО БОЮ.

Революційний рух в Індіях поширюється з дня на день. В останньому часі індуські жінки взяли участь в акції. В Агмедабаді поліція розігнала збори членів конгресу і забрала прапор, який обороняли жінки й старалися його сховати. Арештували 30 жінок. Багато осіб потерпіли рани в сутичці з поліцією.

ПРЕЗ. МАСАРИК НА ГР.-КАТ. СИРОТИНЕЦЬ.

През. ЧСР Масарик дав на будову гр.-кат. сиротинця та дому убогих у Пряшові 100.000 чк. Будову почнуть зі весною найба. р

„Ревеляції" львівської „Хвилі" про Ундо.

Львівська сіоністична „Хвиля" з 16 січня ц. р. принесла з Варшави сензаційну вістку про те, що на найближчому зїзді УНДО дня 2. лютого теперішній голова партії д-р Дмитро Левицький, мовляв, уступить зі свого становища, щоби дати місце кому іншому і до того такому, який поведе гостріший політичний курс. Ціла ця вістка „Хвилі" виссана з пальця. Передовсім досі дефінітивно не усталений речинець зїзду, а про уступлення д-ра Дмитра Левицького взагалі нікому в партії невідомо, за вимкою хіба незнаного вправді, але злобного „інформатора" „Хвилі".

—o—

Міністр Брандш серед буковинських українців.

Від неділі 10. січня гостить у Буковині міністр для нац. меншин Брандш із своєю дочкою, що є його секретаркою. У понеділок відвідав кілька українських сіл, був у Чернівцях у „Народнім Домі", де представники українських організацій інформували його про українські справи.

До „Нар. Дому" прийшов мін. Брандш із дочкою та пос. д-ром Залозецьким і ред. Сербинюком.

Д-р Залозецький привитав мін. Брандша та згідно з історичною правдою розвіяв легенду про „румунів, що забули свою рідну мову" в півн. Буковині. Бесідник сподіється, що міністр постарається, щоби українці одержали належні права.

Д-р *Дутчак* витав мін. Брандша від „Нар. Дому" та побажав, щоби міністрові пощастило й дальше займати своє становище та вибороти культ. автономію і для буковинських українців.

Від т-ва „Українська Школа" витав гостя д-р *Кирилів*. Хоч не сповнилися надії, які українці покладали на менш. секретаріят, усеж таки просить міністра бути помічним для українців.

Д-р *Лев Когут*, ред. „Часу" витав міністра в імені найстаршого бук. т-ва „Руська Бесіда". Перед війною мало це т-во 172 філії, нині є лише централя. З 357 нар. шкіл нема ніодної.

Від студ. т-в „Запороже" та „Чорноморе" витав гостя канд. прав *Петрук*. Українським студентам черновецького університету забороняють говорити рідною мовою навіть на коридорах і в мензі. До бурси приймають українців лише на показ (двох). При війську не приймають українців до старшинських шкіл. Українцям відібрали катедру української мови й історії. Без тих катедр не зможемо мати професорів сер. шкіл, а що за тим іде й нар. учителів.

Від т-ва „Кобзар" витав міністра І. *Омельський*, а від міщанства дир. *Вендак*.

Держ. підсекретар *Брандш* подякував за привіт і спів і сказав, що на Буковину прийшов не на те, щоби сказати кілька гарних слів, а щоби на власні очі побачити місц. положення. Старатиметься зробити практичний крок уперед. Співжиття народів не мусить означати ненависть, а й любов. На шляху осягнення порозуміння з народом більшости треба боротися з трудноцами. Бесідник ні хвилинки не остав би в уряді, колиб утратив віру у свобідний розвиток народів у Румунії. Як буде практична нагода, помагатиме стремлінням українців та не обіцює нічого. Хто любить свою країну не потребує заяв льояльности. Сильною працею всіх, хто має добру волю, вдасться посунути вперед справу держави та горожан, бо й король рішений на це. Окликом „Хай живе король!" закінчив міністр свою бесіду. Міщанський хор відспівав „Многая літа!".

Дрібні вістки.

Після невдачного замаху на провідника протогеровістів Тодорова в **Софії** убито 12. ц. м. його сторонника Точкова, якого невідомий заговірник засипав 7 револьверовими стрілами. — З Бомбаю повідомляють, що нема найменшої надії, щоб англійська влада випустила **Гандія** під словом чести з вязниці на волю. — Зединені Держави не вишлють обсерватора на репарацийну конференцію в Льозані. — У Франкфурті, н. Меном умерла б. грецька королева Софія.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 17. СІЧНЯ 1932.

КАРЛО ЧАПЕК. 2)

Баляда про Юру Чупа.

(Докінчення.)

І так, коли ми доїхали до Воловоі Леготи, плентались ми наче тіні, більше мертві, як живі. Стукаємо до війта, все спить. Потім виліз війт із рушницею, такий бородатий велитень, а коли побачив нас, прикляк і віддіпняв нам лещата, одначе не промовив ні слова. Коли так це пригадую собі, то здається мені, начеб я бачив якісь дивні образи якось так святочно злиті в одно. Як нас той війт без словечка вів до одної з хат. У світлиці горіли дві свічки, перед святим образом клячала чорна жінка, на постелі в білій сорочці тіло Марини Матієвої, шия перерізана аж по хребет. То була страшна, а при цьому така дивно чиста рана, як коли різник розпанахає порося. А лице було таке нелюдськи біле, як бувають білі лише ті, що втратили кров до останньої краплі.

І знову так без словечка ввів нас війт до себе. Та тут у його хаті ждало вже одинацять мужиків у кожухах. Не знаю, чи знаєте ви, як смердять такі овечі кожухи: так якось душливо старозавітно. Війт посадив нас за стіл, відкашельнув, поклонився та сказав: „В імя Боже повідомляємо вас про смерть раби Божої Марини Матієвої. Боже будь їй милостив!"

— Амінь! — сказало одинацять господарів і перехрестилися.

А війт говорив:

— Два дні тому в ночі чую щось шкряботить, тихесенько шкряботить до дверей знадвору. Я гадав, що то лисиця. І взяв я рушницю та пішов відчинити. На порозі лежить жінка. Підвів я її, а тут їй впала голова назад. То була Марина Матієва з перерізаним горлом. Тому, що мала перерізану гортанку, була німа.

Війт заніс Марину в хату та поклав її на постіль. Потім сказав чабанові трубіти та скликати всіх господарів із Воловоі Леготи до нього. Коли вже були разом, обернувся до Марини та сказав: „Марино Матієва, заки вмреш, подай свідоцтво, хто тебе вбив. Марино Матієва, чи я вбив тебе?"

Марина не могла рушити головою та лише примкнула очі.

— Марино, був то оцей тут, твій сусід Влаго, Василів син?

Марина примкнула жалісні очі.

— Марино Матієва, був то оцей присутній господар Когут, що його звуть Іванко? Був то оцей тут, Мартин Дудаш, твій сусід? — Марино, був то оцей, Баран, званий Шандар? — Марино, був то цей, що онтут стоїть, Андрій Воробець? — Марино, був то Климко Безвухий, що стоїть перед тобою? — Марино, був то цей чоловік, Степан Бобот? — Марино, був то цей, що тебе вбив, Татка, верховинець, син Михайла Татки? Марино —

Тут відчинилися двері й увійшов Юра Чуп, брат Марини Матієвої. Марина захиталася та вирячила очі.

— Марино, — говорив далі війт — хто тебе вбив? Був то цей тут, Федір, на назвище Терентик?

Одначе Марина вже не відповідала. — Моліться, сказав Юра Чуп і всі господарі впали на коліна. Вкінці війт устав і сказав: „Пустіть сюди жінок!"

— Ще ні, — сказав старий Дудаш. — Покійна рабо Божа, Марино Матіїва, в імені Господнім дай знак: убив тебе Джуро, чабан?

Було тихо.

— Марино Матіїва, душе перед Господом, убив тебе Тот Іван, Іванів син?

Ніхто навіть не віддихав.

— Марино Матіїва, в імені Божім, то тебе вбив твій рідний брат, Юра Чуп?

— Я вбив, — озвався Юра Чуп, — Господь казав: „Убий Марину, навіджену злим духом".

— Примкніть їй очі, — приказав війт. — Юро, тепер підеш до Ясіня та ставишся перед жандарами. Я вбив — скажеш — Марину Матієву. До того часу не сядеш і нічого не їстимеш. Іди, Юро! — Потім відчинив двері та впустив у хату жінок, щоби голосили над небіжкою.

Чуєте, я не знаю, чи то було від тих овечих кожухів чи з перевтоми, чи тому, що в тім, що я бачив і чув, була така дивна краса або достоїнство, — одначе я мусів вийти, на мороз, бо мені голова ходором ходила. Далебі, в мене щось вступило, начеб я мав устати та сказати: „Люди Божі, люди Божі! Ми судитимемо Юру Чупа світським порядком — а ви маєте Божий закон". І я був би поклонився їм до пояса. Та це не ялося жандармові. Тому я вийшов і так довго кляв сам собі, аж наново найшов свою жандармську душу.

Знаєте, жандармство то грубе ремесло. Рано я вишукав у хаті Юри Чупа долярові банкноти. Їх небіжка Марина діставала від чоловіка з Америки. Самособою, я мусів зголосити це, а ті правники з того змайстрували грабіжницьке вбивство. Юра Чуп дістав стричок. Та ніхто не переконає мене, що цю дорогу зробив людською силою. Я добре знаю, що таке людська сила. І гадаю, що таксамо добре знаю, що таке Божий суд.

З чеської мови переклав

Михайло Лотоцький.

—o—

Не можуть зговоритися.

В справі радянсько-румунського пакту про неаґресію.

ПАРИЖ, 15. І. ПАТ. Міністр закордонних справ Румунії Гіка зясував представникам преси низку актуальних міжнародніх справ. Порушив теж справу румунсько-радянських переговорів щодо пакту про неагресію. На основі інструкцій, одержаних від свого уряду, румунський представник у Ризі навязав контакт з представником Радянщини і вручив йому румунський проект пакту, що підкреслював незайманість території румунської держави і залежність проектованого пакту від зреалізування пакту з Польщею, Францією, Лотвою, Естонією та Фінляндією. При другій стрічі радянський делегат предложив свій контрпроект, що не надавався зовсім до дискусії, бо в противенстві до поставленої основи Радянщина висунула основу, що справа Бесарабії залишається отверта. З цього менту становище Румунії означується виразно словами „non possumus", на що радянський делегат відповів ріжними процедуральними пропозиціями, яких не принято, бо ситуація на основі протоколу Літвінова Румунію більше вдоволяє, стверджуючи теперішній мирний стан з Радянщиною. Якщо спроба навязання контакту з Радянщиною скінчиться невдачно, то на думку мін. Гіки вона матиме ту добру сторону, що виявить перед світом дійсні наміри, з якими Радянщина розпочинає з Румунією розмови про неаґресію. Досі ситуація не змінилася.

—o—

Арештували Ґандієву жінку.

Льондонські часописи повідомляють, що в Бардолі арештували Ґандієву жінку, тому, що аґітувала, щоби не платити земельного податку. З нею забрали до вязниці кілька жінок і своячок членів конґресу. Так Ґандієва жінка вперше опинилася в англійській вязниці. При попередніх кампаніях горожанської неслухняности оставили були її на волі, хоч і тоді вже аґітувала за конґресом. Тепер просила, щоби з чоловіком могла піти до вязниці. Конґрес хоче уладити собі окрему почту, бо влада старається вилучити його членів від користування почтою.

Японія ліквідує китайських партизанів.

З Мукдену повідомляють, що японська армія приступила на широкі розміри до ліквідування китайських партизанських відділів в цілій Манджурії. Головні операції йдуть вздовж залізничої лінії Мукден-Сахай-Кан та в окрузі Ліяю-цуп. В акції беруть участь дві дивізії японської піхоти з відділами кавалерії й ескадрою літаків. Летуни даються партизанам найбільше в знаки. Вони переслідують відділи партизанів і з малої висоти обкидують їх бомбами та засипають скорострільним вогнем.

—o—

На допомогу воєнним вдовам і сиротам.

(Заклик до Українського Громадянства).

Товариство Український Фонд Военних Вдовиць і Сиріт у Львові зареєструвало у себе біля 250 зовсім убогих і безпомічних военних вдів і сиріт по членах У. Г. Армії, які часто простягають руки за прошенням хлібом та плачучи, прохають у нас підмоги, якої ми не всилі їм дати з причини браку грошей у касі. В мин. році всього два рази вислали ми підмоги по 10 зол. 120 вдовам а вичерпавши таким чином оставші фонди мусіли ми припинити дальші підмоги вдовам і сиротам.

На прохання та заходи Виділу Тов-а Воєвідські Уряди у Львові і Станиславові дозволили перевести публичну збірку жертв на користь вдів і сиріт у днях 17, 18 і 19 січня 1932 р. на терені обох воєвідств.

Подаючи це до загального відома Виділ Тов-а звертається з покликом до всього Українського Громадянства поставитись прихильно до цеї збірки й жертвувати у днях прилюдної збірки хочби найменші датки вдовам і сиротам по членах УГА.

Докажімо таким чином, що не байдужа нам доля старенькиx матерей, вдовиць і сиріт наших героїв зперед 13 років! Коли опікуємося могилами наших борців, то не відмовляймо нашої помочі й тим, котрих покійні за життя кохали! Не дозвольмо нуждувати цим сиротам, заступімо їм батьків, котрі за нас лягли головами.

Хай ніхто не відмовить найменшої бодай лепти й до цього використає почтові складанки нашого Товариства, розіслані з часописами!

Не ждіть аж до Вас прийдуть за жертвою, а самі її вишліть чеком або на адресу: **Товариство Український Фонд Военних Вдовиць і Сиріт у Львові, вул. Руська ч. 3/II.**

Вступайте в члени Товариства! (Річна вкладка 6 зол. або 50 сот. місячно).

Виділ Т-ва Укр. Фонд Военних Вдовиць і Сиріт у Львові.

Повість про Закарпаття нагороджена Чеською Академією.

Jan Vrba: „Duše na horech". 38-ий том збірних творів, видаваних J. Otto-м у Празі.

Врба — це популярний чеський автор. Його книжки розходяться масово, декотрі діждалися вже десятого видання.

Нагородою Врба відзначений вже вдруге. Першу дістав за „**Chodské rebelie**", а другу за „**Duše na horech**". Чеська преса подає, що „Душі на горах" — це радше нариси, з яких щойно треба би створити повість. Одначе ця-ж преса признає рівночасно, що в тій повісти багато вдячних мотивів, часто навіть драматичних. Змальована в цій повісти особливо гарно закарпатська природа. Героєм повісти є юнак Юра, якого батьки женять проти його волі з чеською дівчиною.

Автор каже про свою повість, що метою його було лише: познайомити чехів із Закарпаттям і його населенням.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ЗАСІДАННЯ СОЙМУ.

Відгомін берестейського процесу.

Коли маршал отворив засідання сойму та війшов пос. Ліберман і Дібоа лівиця уладила маніфестацію. Маршал дзвоненням хотів зліквідувати маніфестацію. Пос. Бурда (тепер ББ., колись соціяліст) кричав: „Товариство взаїмної адорації!" Йому відповіли: „Товариство взаїмної асекурації!" Пос. Ліберман сів у першім ряді біля Недзялковського. Пояснюють це так, що він перебере тепер провід клюбу.

На вступі засідання сойм признав **вигаслими мандати** комун. послів Мілера та Ткачова, бо вони не брали участи в 15 засіданнях по черзі. Ткачов мабуть уже за кордоном і на цьому засіданні мали його видати судові.

З денного порядку полагодили проект закону про військ. карний кодекс і новелю до закону про військ. карну процедуру.

Внесення на заяву недовіря для уряду.

На кінці засідання відчитали внесення ППС., Стр. Народового, Стр. Людового, ХД і НПР. у справі недовіря для уряду. Маршал повідомив, що поставить це внесення на денному порядку засідання 20. січня.

Внесення м. ін. заявляє, що берестейський процес виявив факти, які мусіли затрівожити громадську думку. Обвинувачені ствердили перед судом факт, що над ними знущалися. Прокуратура не притягла винуватців до відповідальности. Адміністрація і поліція (які підлягають м-ству вн. справ, скермували своїх конфідентів до політ. леґальних організацій. Берестейський процес заподіяв кривду повазі та чести Польщі супроти інших народів світа. В краю загострив антаґонізми. Попри це в краю нужда та безробіття. За положення в краю та за берестейську справу відповідальний уряд. Тому підписані вносять, щоби сойм на осн. 58. § конституції ухвалив домагання уступлення уряду.

Посли видані судам.

Останньою точкою денного порядку засідання сойму була справа видачі послів судам. Ухвалили видати судам: пос. Клещинського (ББ), обвинуваченого пос. Недзялковським за інцидент у сойм. буфеті. Дальше ухвалили видати пос. Мадейчика, Фіделюса (Стр. Хл.) і Мар. Домбровського (ББ), якого як редактора „Іл. К. Ц." заскаржив Фрідман зі Стрия, та пос. Цьолкоша та Ляха (ППС) і Бужинського та Данецького (ком).

Нема фондів на зем. реформу.

На засіданні бюдж. комісії радили над бюджетом м-ства зем. реформ. Референт пос. Самойла сказав, що ц. р. справа земельної реформи переходить крізу, бо нема грошей на її виконання. Після референта говорив міністр зем. реформ Козловський. Він м. ін. сказав, що спадок цін на зем. продукти відбився значно на платиздібности тих, що купили ґрунти. Меліорації переведено м. р. у 2.305 місцевостях. М-тво хотілоб річно меліорувати 200.000 га.

ҐОРҐОНОВА ПРОСИТЬ, ЩОБ ЇЇ ВИПУСТИЛИ

Ґорґонова внесла на руки с. Кульчицького просьбу, щоб її звільнили із слідч. арешту та щоби слідство проти неї вести з вільної стопи. Окр. суд відкинув її просьбу. Вона досі не має оборонця.

ЗАСТРІЛИЛИ АКАДЕМИКА.

Тайні поліц. аґенти арештували у Варшаві студента університету 23-літн. Генр. Ґрадовського під замітом комуністичної аґітації. Коли випроваджували Ґ-го з дому, він пустився втікати. Аґенти стріляли за Ґ-им і він поцілений в плечі, згинув.

Свято Йордану у Львові.

У вівторок 19. ц. м. в день Богоявлення, відправиться в храмі св. Спаса архієрейська Сл. Божа в 9. год. рано. Після Сл. Б. відбудеться торжественний похід на Ринок до криниці (проти оо. Домініканів) для йорданського освячення води.

На це церковно-народнє свято запрошуємо отсим усі інституції, товариства і кооперативи до корпоративної співучасти, а всіх вірних города Львова до якнайчисленнішого і вчасного приходу до церкви Преображення св. Спаса на архієрейське Богослуження, а відтак до співучасти в поході на Водосвяття в Ринку.

Порядок Богослужень у свято Богоявлення в храмі Преображення св. Спаса 1932. р.:

Понеділок 5. (18.) січня 1932 р. Навечеріє Богоявлення, піст. 8. год. рано Царські часи; 9.30 Літургія св. Василія Вел. з вечірнею; після Літургії Водосвяття (при погоді в церковній загороді).

Вівторок 6. (19.) січня ц. р. Богоявлення: 5. год. рано Повечеріє велике з литією, 6. год. рано Утреня, 6.30. і 7.30. читані Сл. Божі, 9. год. рано архієрейське Богослуження (без проповіди). Після заамвонної молитви (по 10. год.) похід для Водосвяття на Ринок. По повороті з походу остання читана Сл. Божа, а в 4. год. попол. вечірня.

Від управи храму св. Спаса у Львові:
о. В. Д. Садовський, парох.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 792—1

— **Першорядна українська фризієрня** Т. Кутковського, Львів, вул. Бляхарська 11, тел. 93—21. 1070 11-7

— **Спільна студентська вечеря** відбудеться в навечеря Богоявлення Господнього (дня 18. січня 1932 р.) в залі Акад. Дому (Супінського 21) в год. 20. веч. Зголошуватися до дня 17. січня ц. р. включно в порі обіду або вечері у бльочкаря в харчівні Акад. Дому. — **Комітет.**

— **Студенти і допомога „Просвіті".** Справа збірки на допомогу Т-ву „Просвіта" дальше актуальна. Всі студенти (-ки), які зголосилися до цієї збірки по хатах в місяці січні, зголосяться негайно по вказівки та квітарі в канцелярії Акад. Дому від год. 14—15 щодня. Звертаємося також до всіх товаришів (-ок), котрі ще досі не брали в збірці участи, щоби негайно зголосилися сповнити свій обовязок. — **Комітет.**

— **Відгомін пацифікації.** За поїздку в часі „пацифікації" на „пацифікаційні" терени з англійським лікарем д-ром Деем, покарало староство гродське д-ра Степана Кривокульського двотижневим арештом. На внесений відклик, відбулася оноді в окр. львівськім суді апеляційна розправа. Суд видав увільняючий присуд. Боронив адвокат д-р Филип Евин.

— **Україніка.** В італійському журналі „Анті-европа", що містить теж статті німецькою та французькою мовою, находимо в числі за жовтень-листопад 1931 більшу статтю фр. мовою „Проблема України" Вернигори.

— **Для недужого артиста.** Пишуть нам: Артисти театру Кооп. Український Театр у Львові та ім. Тобілевича в Станиславові відіграють у понеділок, 18. ц. м. в Калуші бенефісову виставу у користь недужого артиста В. Коссака. Артисти згаданого театру не вважаючи на своє тяжке матеріяльне становище і на те, що В. Коссак ніколи не був членом Театру ім. Тобілевича — вирішили, щоміся певною сумою допомагати в лікуванні хворому артистові Коссакові. Було б бажаним, щоб і інші наші театри, а особливо театр під дирекцією Й. Стадника, де п. Коссак стільки літ працював, причинилися до цієї підмоги.

— **Управа Секції Українських Медиків і Фармацевтів** при Українській Академічній Громаді у Празі прохає тих товаришів, які хотіли би вписатися на літній семестр медичного факультету Карлового Університету у Празі, щоби зверталися по вказівки та полагоджували формальності перед записами за посередництвом на адресу: Українська Академічна Громада для Секції Медиків і Фармацевтів, Praha, Na Slupi, Alberton, Stud. Domov. CSR.

— **Залізнича катастрофа на Виленщині.** 7. км. від Браслава від вантажного поїзду, що переїздив мостом, відорвалися два вагони. Вагони вискочили з шин, зломили поруччя мосту та впали в ріку. Окрема комісія веде слідство.

— **Стрілянина на кордоні.** На відтинку кордону Турмонти на Виленщині стежа КОП-у зловила пачкарів, що перевозили цукор із Литви. Один пачкар, Миколайчук, ранений.

— **З українського життя на Угорщині.** Українці при допомозі чеського консуляту влаштували в Будапешті „Підкарпатсько-руський вечір". Антін Страка викладав про українську літературу новітньої доби та ілюстрував виклад деклямацією віршів українських поетів. Красу Закарпаської України показали присутним при помочі висвітлення знимок з природи. Присутні були дуже вдоволені вечором, а завдячують це зокрема Антонові Страці, службовикові чеського консуляту.

— **Із краєвої хроніки.** Під Городлом, грубешівського повіту, завалився міст на Бузі. Басай Осип, що переїздив мостом, упав разом із возом у воду; Басая врятували, коні потонули.

— **За виборчі права жінки у Франції.** Коли сенатори французького парляменту вибирали президента сенату, якась жінка зпоміж зібраної публики почала голосно домагатися, щоби на денний порядок нарад уставити начерк закону про виборчі права жінок. Рівночасно посипалися з галерії летючки з написом: „Для осуджения війни, для поборення дорожні — жінки мусять голосувати!"

— **Засудили Міцкевичового потомка.** Паризький суд засудив Юр. Гурецького на два роки вязниці за це, що збирав гроші на відбудову костела, а брав їх собі. Гурецький твердить, що є потомком Адама Міцкевича в простій лінії.

— **Велика катастрофа на Радянщині.** Більшовицька влада укривала кілька днів перед світом вістки про страшну катастрофу, яка трапилася на шляху Курськ-Москва у віддаленні 15 км. від Москви. Пімиський поїзд, зложений з 8 вагонів попав між поспішний та вантажний, які надіхали з двох противних напрямів. Всі вагони пімиського поїзду знищені. У катастрофі згинуло 98 осіб, 100 подорожних важко ранених.

— **Зле оголена жінка.** Орлеанський суд розглядає завжди такі справи, що ними повинні зацікавитися автори оперетох. Перед тижнем судив цей суд жінку, яка прийшла до каварні в одязі летунського старшини. Недавно чотири відділи поліції та населення одного села шукали біля Орлеану за мужчиною, що перебрався за жінку. До каси залізничої стації Семуа прийшла гарненько одягнена молоденька жінка та купила білет. Начальник стації дуже здивувався, бо жінка була... зле оголена, та покликав поліцію. „Вона" почула телефонат, скинула плащ і мерщій втекла. Втеча скріпила підозріння. Чотири відділи поліціаів, майже все населення кинулося за нею в погоню. Шукали цілу ніч, але безуспішно. Щойно на другий день утікаючу зловили. Виявилося, що неголена жінка — мущина, це безробітний О. Ерве. Він купив собі жіночий одяг, щоби найти собі працю — покоївки...

— **Гуси врятували авто.** На маленькому острові Олероні є кілька авт. Подружжа Жандро-Морис збудилося від галасу гусок. Коли вийшли на двір, побачили вони, що хтось тікає з їхнім автом. Поліція наздогнала авто без труднощів, бо острів такий малий, що шум мотору було чути всюди, та віддала його власникам. Колись гуси врятували Рим, на острові Олероні врятували вони авто перед злодіями.

— **Місяць перебуватиме у воздусі.** „Дейлі Геральд" повідомляє, що одна англійська летунка постановила на весні цього року перебути на літаку цілий місяць, не перериваючи навіть на хвилину свого лету. Теоретично це зовсім можливе. Само собою, що літак мусітиме мати кількох пільотів, а також його збірники треба буде наповнювати бензиною в часі лету.

— **По широкому світі.** Конференція розброєння треватиме близько 8 місяців. — Мусоліні написав статтю, якої вістря звернене проти Зединених Держав. — За комуністичну пропаганду арештували на Угорщині 80 студентів. — Поважно недужий б. німецький цісар. — Президент Гувер погодився кандидувати на становище президента при найближчих виборах. — У Бразилії спалили міліон мішків кави. — В домівці фашистів в Убані вибухнула бомба; дві особи ранені, дві арештовані. — Французькі текстильні підприємці знизили заробітну плату робітників на 10 проц.

— **Загально-польська вистава фотографіки** отворена в сальонах Т-ва Приятелів Красного Мистецтва у Львові (будинок Промислового Музею, вхід від вул. Ділушицьких ч. 1).

—o—

З театру.

Великий Театр: „CAVALLERIA RUSTICANA" і „ПАЯЦИ".

Ці дві нерозлучні італійські опери побачили ми цим разом на сцені великого театру під диригентурою Адама Должицького і в майже зовсім зміненій обсаді. Завдяки гостинному виступові кількох визначних сил і прецизному приготуванню обох опер вечір той пройшов з помітним успіхом.

У „Кавалерії" без сумніву на перше місце вибилася відома співачка **Плятівна** (Сантуцца) що своїм прегарним голосом полонила слухачів. Крім неї слід назвати Вронського (добрий Турріду) і Ворха (Альфіо), а в менших партіях п-і: Ґінґлерівну (Люція) і Деметрович (Льоля). Хори в „Кавалерії" співали нерівно.

Найбільший успіх того вечора мав невідомий досі у Львові баритон Евген **Моссаковський,** що виконав партію Тоня в „Паяцах" і під вокальним і під акторським оглядом просто знаменито. Його величезний голос звучав досконало у всіх реєстрах, а володіє він ним з найбільшою легкістю. Мірилом успіху того співака може бути обставина, що свій прольоґ перед занавісою він мусів на настирливе домагання публики повторити. Поруч Моссаковського заслужив з мущин на признання добре відомий у Львові тенор Чарнецький (Каніо), а також Ворх (Сільвіо) і Грушинський (Беппо). Відповідальну партію Недди співала п. Кисілевська, що хоч має невеличкий голос, а проте вивязалася зі свого завдання зовсім вдоволяюче.

Публики було доволі. **І. Н.**

Кутук мови.

Записки Наук. Т-ва ім. Шевченка т. XCIX. **Праці філологічні:** „тільки що (рос.) закінчив" зам. щойно, саме; „коли ходило за зображення", зам. „йшло про" або „коли річ була в зображенні" („ходити за" можна вживати тільки в матеріяльному значінні, напр. „коли дитя ходило за хату"); „прикінимої (рос.) методи" зам. прикладної, пристосовної; „осягненоб основу" зам. можна би осягнути, осягнули би; „наслідом досвідів являється (рос.) ряд студій" зам. є низка студій („являється" треба вживати тільки в дословнім значінні, напр. особа являється на засідання); „поставленося до неї критично" зам. поставилися...; „не дастьcя (поль.) також заперечити" зам. не можна; „багато питомців відносилося (поль.) до таких промов" зам. ставилося; „ходить о характер" зам. „іде про"... або „річ у характері"; „так близьке щастя" (поль.) зам. таке близьке; „порівнуючою методою" зам. порівняльною; „темперамент, що руководив (рос.) ним у виборі тем по власному розумінні і сталому настрою духа" зам. керував ним; „сталому" зам. постійному („по... сталому настрою"... взагалі ні граматично ні льогічно незрозуміле).

—o—

—o—

З судової салі.

РОЗПРАВА ПРОТИ „ДІЛА".

Дня 15. січня ц. р. відбулася в окружному суді, Виділ карний у Львові, дальша карна розправа внаслідок обвинувачення, внесеного Михайлом Бачинським, відомим комісарем „Народнього Дому" у Львові, проти відповідального редактора „Діла" п. Олександра Костика під замітом провини з § 488. і 493. к. з., мнимо попевненої оголошенням в „Ділі" статтей про рабункову господарку М. Бачинського майном „Народнього Дому".

Оборонець обвинуваченого адв. д-р Михайло Волошин крім кількох замітів проти акту обвинувачення — заявив, що готовий перевести доказ правди на факти, представлені в інкримінованих статтях „Діла" та покликав ряд свідків, між ними бувших членів прибічної ради комісара, які свого часу внесли резиґнацію, не бажаючи відповідати за таку господарку п. Бачинського. — Трибунал після наради допустив тимчасом доказ правди з тих свідків, на яких покликалися обі сторони, а саме: адв. д-ра Олександра Лисяка, Ілярія Ліпецького, Миколу Чучвару і Івана Слизюка, як також доказ з актів та документів воєвідства і касових книг „Народнього Дому", — застерігаючи собі на пізніше евентуальне вирішення, чи допустити ще дальші докази. В ціли переведення допущених доказів і до дальшої розправи буде визначена розправа на письмі.

Годину вчасніше відбулась аналоґічна розправа того самого приватного обвинувача М. Бачинського проти відповідального редактора „Курєра Львовского" з приводу там поміщених статтей про цю саму шкідливу господарку майном „Народнього Дому". І в тій справі веде оборону обвинувачений доказ правди.

Трибуналом проводив с. о. с. **Млинарський**, вотували с. о. с. **Мединський** і **Льокер.** Відповідального редактора „Діла" боронив адв. д-р Михайло **Волошин.**

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 15. 1. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 3·20 зол., за літру молока 1?—?0 сот., літру сметани 1·10 зол., кожу кенъ 5·80 зол.

СПОРТ.

Гаківка

Україна—Гасмонея 1:0 (0:0, 0:0, 1:0)

Товариські змагання цих дружин, розіграні в четвер вечором на торі Л. Т. Л., принесли перемогу Україні щойно при кінці третьої терції, хоч українська дружина мала ввесь час помітну перевагу над дружиною жидівською, а в третій терції просто облягала ворота Гасмонеї. Одначе напад України запропащував найдогідніші позиції, вироблювані М. Трушем. Одинокого голя стрілив Труш молодший. Суддював п. Олеарчик. Видців понад 200.

Загальні збори У. С. Союзу.

Звичайні загальні збори Українського Спортового Союзу відбудуться дня 31. січня ц. р. в год. 10. рано в Акад. Домі. Клюби, що не прислали звідомлення з діяльности і не заплатили вкладок, не матимуть голосу.

Курс штучної їзди на совгах.

УССК організує в місяцях січні і лютім ц. р. курс штучної їзди на совгах для жінок і мущин. Курс вестиме тов. Лятишевський Роман. Участь у курсі можуть брати члени всіх спорт. клюбів, членів Українського Спортового Союзу, як також усі охочі, котрі не належать до спорт. клюбів. Зголошення приймає і ближчі інформації подає тов. Рибачек Р. кожного дня до 21. січня ц. р. між год. 13—14 в Акад. Домі в домівці Т-ва „Основа". Перша лекція відбудеться в середу 20. січня в год. 17. на „Світезі".

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.

Неділя, 17. січня, год. 7.30 веч. „Жидівка" (виступ Дигаса).

Театр Ріжнородностей.

Субота, 16. січня, год. 8. веч. „Роксі" (комедія, премієра).

Неділя, 17. січня, год. 8. веч. „Роксі".

Кіна.

АПОЛЬО „Уважи, уважи"!

КАСІНО: Звукова версія „Бен Гур".

КОПЕРНИК: „Жовта маска" (на осн. Едг. Волеса).

ЛЕВ: „Дівча з над Волги".

МАРУСЕНЬКА: „Жовта маска" (на осн. Едг. Волеса).

МІРАЖ: „Княжна Оляля" (Марлена Дітріх), „Маскота" (Ір. Грін).

ОАЗА: „Парада кохання" в гол. ролі Мор. Шевальє.

ПАН: „Трагедія жінки, дружини та матері" („Її хлопчик").

ПАЛЯС: „Конгрес танцює".

ПАСАЖ: „Неусмирений" (Джордж О'Браєн) і додатки.

ПРОМІНЬ: „Дальші Тарзанові пригоди" (II. серія).

СОНЦЕ: „Жінка, яка бажає гріху".

СТИЛЕВЕ: „Гегенна кохання".

УТІХА: „Бастер Бітон як боксер", „Лихий чар" (Джон Гільберт).

ХИМЕРА: „Веселий поручник" (Мор. Шевальє).

Програма радіо.

Неділя, 17. січня 1932.

Лайпціг (259,3) 12.30 Концерт. **Моравська Острава** (263,4) 16.00 Концерт. **Брно** (341,7) 17.30 Грам. кружки. **Льондон** (355,9) Музичні спогади. **Гельсінгфорс** (368,1) 19.05 Пісні. **Гамбург** (372,2) 19.30 Значіння спорту. **Тулюза** (385,1) 20.00 Оперетка. **Букарешт** (394,2) 17.00 Легка музика. **Берлін** (418) 16.00 Концерт.

Понеділок, 18. січня 1932.

Рим (441,2) 21.00 Народня музика. **Лянгенберг** (472,4) 17.00 Концерт. **Прага** (488,6) 20.00 Концерт. **Мілано** (501,7) 19.05 Мандоліністи. **Брюсель** (509,3) 15.35 Дівочий хор. **Відень** (517,2) 18.30 Література. **Рига** (525,4) 19.05 Легка музика. **Мінхен** (532,9) 21.50 Весела програма.

Вівторок, 19. січня 1932.

Букарешт (394,2) 20.45 Пісні. **Берлін** (418) 11.15 Народня музика. **Рим** (441,2) 21.00 Італійська музика. **Лянгенберг** (472,4) 21.00 Опера. **Прага** (488,6) 19.20 Концерт сліпих. **Мілано** (501,7) 19.00 Легка музика. **Брюсель** (509,3) 19.30 Опера. **Відень** (517,2) 22.20 Танкова музика. **Осльо** (1083) 20.00 Концерт. **Калюндборг** (1153,8) 16.00 Концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 16. січня 1932.

— **Львів** (380,7) 11.45 Перегляд краєвої преси ПАТ. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Шкільний ранок. 12.45 Грам. кружок. 13.10 Про погоду дня. 13.15 Господарська оповістка. 15.00 Грам. кружок. 15.15 Військові новини для всіх. 15.25 Грам. кружок. 16.30 Програма для дітвори. 15.45 Грошева біржа. 15.50 Грам. кружок. 16.20 Радіо-хроніка. 16.40 Концерт. 17.35 Пісоньки. 18.05 Для найменших дітей. 18.30 Концерт. 18.50 Всячина. 19.15 Листування. 19.25 Легенди про Довбуша. 19.40 Грам. кружок. 19.45 Радієвий щоденник. 20.00 „На овиді". 20.15 Легка музика. 21.55 Культ квітів в Японії. 22.10 Твори Шопена. 22.50 Передача закордонних станиць.

Неділя, 17. січня 1932.

Львів (380,7) 11. 58 Час із Варшави. 12.10 Про погоду дня. 12.15 Концерт. 14.20 Концерт. 15.55 Для молоді. 16.20 Грам. кружок. 16.40 Ростинні харчі. 17.15 „Рік мисливого". 17.45 Концерт. 19.00 Всячина. 19.40 Спорт. 20.15 Концерт. 21.40 Література. 21.58 Концерт. 23.00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

— **Справлення похибки.** В подяці родини бл. п. д-ра Володимира Яновича з дня 14. I. ц. р. ч. 9. „Діла" пропущено „дякуємо Впр. О. пароохом Р. Лободичеві за прощальні слова над домовиною Покійного".

„Кооп. Укр. Театр у Львові" (Театр ім. Тобілевича).

ДОЛИНА:

19. I. — „Троянда Стамбулу".
20. I. — „Жінка що вбила".
21. I. — „Розведена".
22. I. — „Пурга".
23. I. — „Лялька".
24. I. — „Гетьман Дорошенко".

В перших днях лютого, театр завітає до м. Стрия з двома премієрами, а саме: „Грішниця на острові „Паго-Паго" й „Пан директор — то я"! — Постановка В. Блавацького.

На „Рідну Школу" зложили Вп.: Таня Ліщинська з Борислава і д-р мед. Михайло Яремчишин з Судової Вишні 10 ам. дол. замість повідомлень про своє вінчання, яке відбулося в Жовчові коло Рогатина 9 січня 1932; замість подяки Всч. Духовенству й всім, що віддали останню прислугу бл. п. Савині Поповичевій 20 зол. Діти; Надрадникова Стефанія Комаринська — Густ 100 ч. кор. замість вінка на могилу бл. п. Михайла Комаринського; „Союз Українок" в Заліщиках 30 зол. з театральної вистави.

Замість святочних і новорічних желань в золотих: Укр. Акад. Т-во „Січ" у Відни 5 австр. шіл.; д-р Максим Музика Львів — 10; Кіндрат Почапський — Львів 8; Іван Мартюк, дир. Центросоюзу 5; д-р Денис Лукіянович 2.50; візитатор Северин Лещій 5; о. Степан Онишкевич — Купновичі 5; о. Михайло Дороцький — Потилич 5; о. Теодор Попель — Львів 5; о. Климентій Базилевич — Княжолука 5; інж. Юрій Лашкевич — Познань 10; Михайло Сухий — Войткова 3; Йосиф Миколаєвич — Крехів 4; Майкут Михайло — Пулави 2; Омелян Тарнавський — Улашківці 3. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку **Головна Управа.**

Звичайні Загальні Збори Т-ва українських ремісників, промисловців і торговців „Зоря" у Львові відбудуться в неділю 24. січня 1932. в год. 10. передпол. зі звичайним денним порядком у власній салі при вул. Вірменській ч. 25. — **Виділ.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ легенів, серця і жолудка д-р Фелікс Ган, Львів, Листопада 20. Пересвітлення Рентгеном. 1134 3-4

ФОРТЕПЯНИ, ПЯНІНА приймає до комісової продажі на догідних умовинах, евентуально їх задатковує „Монюшко", Зіморовича 10. 1174 2-2

ВІЛЛЯ ПОВЕРХОВА, семипокоєва, комфорт, між залізничим двірцем і середмістям Станиславова, сад, газдівський будинок, продаю або заміняю за каменицю у Львові. Листи: Адмін. „Діла під „8000 долярів". 1215

ПРИЙМУ учениці на удержання, фортепян дома. Львів, Оссолінських 6/I. п. Добрянська. 1202 1-1

СОНЯШНА, гарно умебльована кімната з окремим входом (від клітки сходової) у здоровій околиці Львова (Личаків) зараз до винайму. Інформації в Адміністрації „Діла". 1-3

ВЕРНУВ з закордону [illegible] Г[illegible]. Приймає від 11—3. вул. Йосафата 9, II. поверх. 1222 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Новововідкрита
українська бронзівнича робітня
СТЕФАНА ФЕДИНСЬКОГО
ЛЬВІВ, Личаківська 27 (в подвірю)
виконує
всілякі ЦЕРКОВНЕ ЗНАРЯДДЯ
а старе відновляє по найнижчих цінах.
1203 2-?

Присилайте передплату!

НАШ ЗМІННИЙ КЛІМАТ

дається нам докучливо відчувати; зміни є такі неустанні, що наша одіж не вистарчає, щоби нас охоронити перед згубними наслідками. Тут помогти може тільки внутрішня відпорність і гарт!

Ті, які постійно вживають OVOMALTYN-у є у високім степені відпорні на наглі зміни воздуху і є менше вразливі на простуду та її прикрі наслідки, тому, що OVOMALTYNA змішнює організм. OVOMALTYNA, це відживчий засіб, богатий у вітаміни, складається з яєць, молока, солоду, какао та має в собі дієстазу і лецітину.

OVOMALTINE

Пийте щодня на снідання філіжанку OVOMALTYNY, бо — вона дає і сили і радість життя.

Fabryka chemiczno-farmaceutyczna
Dr. A. WANDER, Sp. Akc.
Kraków.

Прібки і брошури висилається безплатно!

Задатком 10 зол. і рати 5 зол.

можна дістати отомани, канапи, фотелі та ріжні меблі у фірмі: Меблевий Дім **„SILESIA"** ЛЬВІВ, БРАЄРІВСЬКА 3.
1206 1-10

20 зол. ПАПІРОСНИЦІ 20 зол.

срібні від 20.— та біжутерію і годинники у великому виборі лише у відомій з солідности фірмі
Б. ГРІНБЕРҐ, ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 4.

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Повідомляю Вппов. Клієнтелю,
ЩО З ДНЕМ 15. I. 1932 Р. ВІДЧИНИВ Я
ФРИЗІЄРСЬКЕ ЗАВЕДЕННЯ
ДЛЯ ЖІНОК ТА МУЩИН
під фірмою
„ЯН"
при вул. Валовій 19.
Дякуючи за дотеперішню увагу та признання, поручаю свою фірму на майбутнє.
З високим поважанням
1220 1-2 **„ЯН".**

СІҐМА Жадайте течиво і пасту до чищення Металів.
1028 5—13

Одиноким злагіднюючим засобом при хрипці, катарі та недугах віддихових доріг, є правно застережені і дипльомовані та після переведеної аналізи в Міністерстві Внутрішних Справ приняті за фармацевтичний специфік

„Пастильки Glazial"

Хто спробує раз, той стає постійним покупцем. Сотні признань. П. Т. Аптикарям і Дроґеристам значний рабат.

Одиноким витворцем
„GLAZIAL" П. ПАСТЕРНАК,
Бельсько, Шлеськ.

З огляду на підрібки, прошу уважати на застережену назву „Glazial". П. Т. Лікарям на бажання зразки безплатно.

НАЙМИЛІША РОЗРИВКА.

Радіовідбірник і фотографічний апарат найдешевше і на догідні сплати купите
У ФОТО-РАДІО-ПАЛЯС
ЛЬВІВ, ПЛ. МАРІЙСЬКА 8.
гмах Шпреєра. — Тел. 86-08.
Фотографічна і Радієва робітня на услуги П. Т. Відборців.
1124 9-26

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10